

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)»

Компонента освітньої програми – обов'язкова (4 кредити)

Освітньо-професійна програма	Українська мова та література
Спеціальність	A4 Середня освіта
Галузь знань	A Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Гуцуляк Тетяна Євгенівна – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови, доцент https://mulanguage.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/hutsuliak-tetiana-yevhenivna/
Контактний тел.	+0372-58-48-32
E-mail:	t.gutsuliak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2754
Консультації	четвер з 14.30 до 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)» належить до обов'язкових дисциплін у підготовці студентів-філологів другого року навчання. Він розкриває основні теоретичні положення, необхідні для розуміння місця морфемного й словотвірного рівнів у цілісній системі української мови. Готує студентів до опанування її граматичних особливостей. Мета і завдання навчальної дисципліни спрямовані на формування теоретичних навичок і практичних умінь, необхідних для викладання української мови в ЗЗСО, а також для здійснення науково-дослідної роботи.

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про морфемну й словотвірну підсистеми української мови, розкрити специфіку морфемних одиниць (морфем, морфів, аломорфів; морфемних структур слів), системний характер відношень між ними та представити їх важливість у зв'язку з процесами словотворення та словозміни. Сприяти підготовці студентів до викладацької та науково-дослідної роботи, формувати цілісне розуміння про морфемно-словотвірний рівень української мови як невід'ємну частину для

осягнення всіх інших мовних рівнів; розкрити проблемні питання вивчення морфеміки і словотвору в ЗЗСО.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Модуль 1. ОСОБЛИВОСТІ МОРФЕМНОЇ СТРУКТУРИ СЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
Тема 1	Слово – основна формально-семантична одиниця мови і носій комплексу лінгвістичних значень
Тема 2	Базові термінологічні поняття морфеміки. Визначення морфеми, морфа, аломорфа
Тема 3	Морфемні структури слів сучасної української мови
Тема 4	Класифікація морфем сучасної української мови
Тема 5	Кореневі морфеми. Спільнокореневі слова. Основа слова. Проблеми вивчення теми в ЗЗСО
Модуль 2. СЛОВОТВІР СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. МОРФОЛОГІЧНІ Й НЕМОРФОЛОГІЧНІ СПОСОБИ СЛОВОТВОРЕННЯ. СТРУКТУРНО-СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПОХІДНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
Тема 8	Базові поняття теорії словотвору. Загальна характеристика способів творення слів української мови. Вивчення способів словотворення в ЗЗСО
Тема 9	Загальна характеристика способів творення слів української мови. Морфологічний спосіб словотворення: особливості його вияву щодо деривації слів різних частин мови
Тема 10	Неморфологічні способи створення слів. Морфолого-синтаксичний спосіб. Проблеми вивчення в ЗЗСО
Тема 11	Особливості творення слів української мови лексико-синтаксичним і лексико-семантичним способами
Тема 12	Комплексні одиниці словотвірної системи мови.
Тема 13	Морфемний і словотвірний аналіз слів – як різновиди лінгвістичного розбору

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Викладання та вивчення курсу здійснюватиметься за допомогою (1) **освітніх технологій**, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу (*особистісно орієнтована технологія навчання*) з використанням технологій розвивального навчання; інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань; (2) **освітніх технологій**, спрямованих активізувати та інтенсифікувати діяльність студентів (*дослідницькі технології; технології*

проблемного навчання; технології самоосвіти); (3) освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких **форм методів**: організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди; узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та методу опрацювання наукових джерел.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: *усні й письмові відповіді студента; тестування; модульні контрольні роботи.*

Підсумковий контроль – *іспит.*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерії успішного оцінювання передбачають, що здобувачі вищої освіти отримуватимуть мінімальні бали за кожен запланований результат навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися політики академічної доброчесності, яку регламентують такі документи:

- ✓ «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/>
- ✓ «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-zi-zminy-zatverdzhenyi-vcheniu-radiu-chnu-imeni-yurii-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- ✓ допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі

- використання ІІІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- ✓ не допускається використання ІІІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
 - ✓ додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ІІІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах. Словник-довідник. Тернопіль: Джура, 2007. 260 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0004882>
2. Вебсловник жіночих назв української мови / Укладачка Олена Синчак; наук. ред. Ганна Дидик-Меуш; наук. консультант Василь Старко. Львів, 2022. URL: https://r2u.org.ua/html/femin_details.html.
3. Горох. Онлайн-бібліотека, в якій зібрані найбільш корисні словники української мови. URL: <https://goroh.pp.ua/>
4. Грабовська Л. Г., Рожок І. Л. Словотвір у запитаннях і відповідях: навч. посібник для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <http://nv-imc.edukit.zt.ua>
5. Електронний підручник з сучасної української мови. URL: <http://linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. Київ, 1998. 440 с. URL: http://lib.movahistory.org.ua/Slov_afiksalnykh_morfem.pdf
7. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-ге вид., доповнене. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 328 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000663>
8. Полюга Л. М. Словник українських морфем. Вид. 2-ге. Львів: Світ, 2001. 446 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001996>; <https://www.twirpx.com/file/239544/>
9. Пономаренко С. Сучасна українська мова. Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія : навчальний посібник / відп. ред. О. В. Крутоголова. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с. URL: <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/64/1/.pdf>
10. Словотвір. URL: <https://slovotvir.org.ua>
11. Словотвір сучасної української літературної мови / відп. ред. М. А. Жовтобрюх. Київ: Наук. думка, 1979. 405 с. (Автори: І. І. Ковалик, Л. О. Родніна, А. П. Грищенко, Л. А. Юрчук, Г. М. Гнатюк, В. М. Русанівський, К. Г. Городенська, Н. Ф. Клименко). URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html>; URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?>; URL: <https://www.studmed.ru/science/yazyki-i-yazykoznanie/ukrainskiy-yazyk/grammatika/?page=2>

12. Тлумачний словник української мови: в 20-ти томах (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
14. Українська мова. Науковий журнал. Архів номерів. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/en/>

Покликання на робочу програму навчальної дисципліни

https://media.chnu.edu.ua/media/ej5b1hy0/rp_morfemika-i-slovotvir.pdf?_gl=1*_aysu09*_ga*MTUxNDI3OTUwNC4xNzE1MzI0Nzg1*_ga_Q6273NZQ6Z*cze3ODk2Mzc0MDYkbzE1OCRnMSR0MTc4OTYzODg5OSRqNTkbbDAkaDA.